

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політологія

Освітня програма: МАТЕМАТИКА

Спеціальність: 111. Математика

Галузі знань: 11 Математика та статистика

**Затверджено на засіданні
кафедри політичних інститутів та процесів
Протокол № 1 від “26” серпня 2020 р.**

м. Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Політологія
Викладач (-і)	Міщук Мар'яна Богданівна
Контактний телефон викладача	097-087-85-70
Е-mail викладача	mariannamishchuk@gmail.com
Формат дисципліни	1. Цикл загальної підготовки. 1.2 Вибіркові дисципліни 1.2.2 Вибіркові дисципліни студента
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=183&id_cou=4673
Консультації	четвер, 14.00 год. – 15.00 год.

2. Анотація до курсу

Програма курсу спрямована на формування системного мислення, поглиблення знань з «Політології». Сьогодні цілком очевидно, що політика знаходиться в центрі практично всіх суспільно-політичних тай навіть соціально-економічних перетворень, впливаючи як безпосередньо, так і опосередковано на інтереси всіх людей на земній кулі. Тому при вивченні політичної науки дуже важливо навчитися аналізувати процеси і явища, виявляти причини, що їх породжують, їх сутність, характерні ознаки та особливості. Політична наука представляє собою міждисциплінарну інтегруючу науку, для вивчення якої потрібні досягнення багатьох гуманітарних наук. Політична наука (політологія) в Україні досліджує політичну систему суспільства, інституціональні форми, функції, типології влади, засоби і цілі політики, політичні процеси (управління та ін.), аналізує теорії внутрішньої та зовнішньої політики, політичної стратегії і тактики, техніку організації влади, прийняття рішень, роботи апаратів управління, виборчих процесів, діяльності політичних партій, політичної еліти та лідерів.

Політологія покликана сприяти подоланню стереотипних уявлень про політику як протистояння, конфлікти і утвердження в суспільстві свідомості її розуміння як засобу агрегування і артикуляції суспільних інтересів індивідів, досягнення консенсусу.

Програма включає відомості, що поглиблюють і доповнюють зміст навчальних предметів з політичної історії, теорії міжнародних відносин, філософії тощо.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є головні ідеї, концепції та теорії провідних теоретиків політичної науки,

феномен політичної влади, закономірності її функціонування і використання в державно організованому суспільстві. Стосовно розуміння предмета політології виділяють два підходи: плюралістичний і моністичний. Прихильники плюралістичного підходу включають до політології різні дисципліни: історію політичних і правових учень, політичну соціологію, політичну філософію, політичну географію. Прихильники моністичного напрямку розглядають політологію як окрему галузь дослідження зі специфічними методами. Так, у французьких та італійських посібниках термін «політологія» застосовується для позначення дисципліни, яка вивчає політичні режими, інститути, елементи громадянського суспільства. В англо-американській традиції відповідна дисципліна називається «порівняльним правлінням».

Політологія в моністичному значенні включає два аспекти: етатистський (державознавчий), який охоплює коло проблем, пов'язаних із функціонуванням державних інститутів; кратологічний, що вивчає владні відносини на всіх рівнях суспільства

Основним завданням вивчення дисципліни є набуття студентами певних умінь і навичок необхідних для формування позиції свідомого громадянина у політичному процесі. Зокрема, через підвищення рівня політичної культури, рівня політичної свідомості, проведення об'єктивного аналізу функціонування політичної системи та її інститутів, а також здійснення оптимального вибору у формуванні напрямків і способів власної політичної активності.

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання дисципліни: студент повинен засвоїти весь матеріал з курсу при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи, індивідуальної роботи, засвоїти важливі проблеми з політології, зокрема, функціонування держави як складової політичної системи суспільства, аналіз виборчого процесу, особливостей організаційної структури політичних партій, зовнішньої політики та міжнародних відносин в цілому, вміти застосовувати набуті знання у майбутній професійній і громадській діяльності.

Завдання: ознайомити студентів з основами політичної науки.

Після завершення вивчення курсу політології студенти повинні знати:

- основні політологічні напрямки, школи та концепції;
- основні методи політологічних досліджень в їх порівняльній характеристиці із тими методами, що мають оволодіти майбутні спеціалісти з огляду на фахові кваліфікації;
- типологію політичної влади, політичні режими та стилі політичного управління в їх тісному взаємозв'язку із характером

- сучасних політичних процесів: джерела політичної влади та способи її реалізації;
- основні форми співвідношення суб'єктів і об'єктів політики в різноманітних політичних системах;
 - походження та сутність держави, типологію сучасних держав, проблеми державотворення в сучасній Україні;
 - основні види політичної активності та діяльності;
 - роль та значення політичних партій в демократичному правовому суспільстві, спектр політичних рухів, партій та об'єднань в політичному житті України;
 - типи виборчих систем, технологію проведення виборчих кампаній;
 - міжнародні політичні організації, характер їхньої діяльності та вплив на політичні процеси в Україні;
 - типи політичних культур та шляхи формування в українському суспільстві культури демократичного типу, взаємозв'язок політичної культури українців з їхнім національним характером.

На основі курсу студенти повинні вміти:

- орієнтуватись в розмаїтті політичних поглядів на сутність політичної системи та сучасної держави в тісному взаємозв'язку з практикою державотворення в сучасній Україні;
- науково осмислювати сутність сучасної політичної боротьби різноманітного спектру партій, рухів та об'єднань та вміти свідомо визначити своє місце в суспільстві;
- усвідомити місце політики як специфічного явища суспільного життя в контексті інших соціальних явищ та процесів, економіки, релігії, науки, культури, освіти, медицини;
- зрозуміти сутність політичного лідерства, основні вимоги до лідера та здійснюваної ним влади;
- пояснити характер сучасних політичних систем, закономірності переходу від тоталітарної до демократичної політичної системи, до громадянського суспільства та правової держави;
- пояснити особливості політичної психології та роль психологів у виборчих кампаніях.

4. Результати навчання (компетентності)

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями;
 Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань);

Здатність працювати автономно;
 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,
 використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
 Здатність до кількісного мислення.
 Розуміти правові, етичні та психологічні аспекти професійної діяльності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7-й семестр	111 Математика	IV курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Політологія: предмет і об'єкт політології як науки. План 1. Політика, її місце і роль в нашому житті. 2. Історія формування поняття політика. Широке і вузьке	лекція, 2 год.	1. Конституція (Основний Закон) України. — К., 1996. 2. Закон України про вибори народних депутатів України від 17.11.2011 № 4061-VI. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17 . — Назва з екрана. 3. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія : підручник / А. Г. Гольцов. — К. : Центр учбової	Підготовка конспекту лекційного заняття, 2 год. Опрацювати працю М.Вебера «Політика як покликання і професія»	(індивідуальне завдання-5 балів на семінарському занятті)	Початок вересня 2020 р.

<p>розуміння політики.</p> <p>3. Політика — як владні взаємовідносини — регулювання, розподілу, впливу і виконання. Специфіка формування політичної сфери</p> <p>4. Підходи до визначення поняття наука. Предмет і об'єкт в науці, предмет і об'єкт в політології і в економіці.</p> <p>5. Історія формування політології як науки. Науки, що займаються вивченням політики.</p>		<p>літератури, 2012. — 416 с.</p> <p>4. Політологія : підручник / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка ; видання 3-є, перероблене, доповнене. — К. : Академія, 2010. — 568 с.</p> <p>5. Політологія : навч. посібник / за ред. М. П. Гетьманчук. — К. : Знання, 2011. — 415 с.</p> <p>6. Політична енциклопедія / ред. кол. Ю. Левенець і Ю. Шаповал. — К. : Парламентське вид-во, 2011. — 808 с.</p>			
<p>Тема 2-3. Гене́за світової політичної думки.</p> <p>План</p> <p>1. Політична думка Стародавнього Сходу та Античної Греції (Будда, Шан Ян, Конфуцій, легісти, Демокріт, Сократ, Платон, Аристотель)</p> <p>2. Політична думка Середньовіччя (А. Августин, Ф. Аквінський, М. Падуанський)</p> <p>3. Політичні ідеї епохи Відродження.</p> <p>4. Політична думка Нового часу (Т. Гоббс, Д. Локк, Ш-Л. Монтеस्क'є, Ж-Ж Руссо,</p>	<p>Семінарське заняття, 4 год.</p>	<p>1. Августин Блаженный. О граде Божиим / Августин Блаженный. - Мн. : Харвест; М. : АСТ, 2000. - 1296 с.</p> <p>2. Аристотель. Политика / Аристотель // Сочинения : В 4 т. Т. 4. — М. : Мысль, 1983. — С. 376-644.</p> <p>3. Макиавелли Н. Рассуждения о первой декаде Тита Ливия / Н. Макиавелли // Избранные сочинения. — М. : Художественная литература, 1982. — С. 359-452.</p> <p>4. Монтескье Ш. Л. О духе законов / Монтескье Ш. Л. — М. : Мысль, 1999. — 672 с.</p> <p>5. Руссо Ж. Ж. Об общественном договоре : трактаты / Руссо Ж. Ж. ; Пер. с фр. - М. :</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 4 год.</p> <p>Підготовка індивідуального завдання</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі), реферат (вибір теми за бажанням кількох студентів — 20 балів за індивідуальне завдання).</p>	<p>Середина вересня 2020 р.</p>

Г.В.Ф.Гегель,Й.Фіхте)		КАНОН-пресс, 1998. — 416 с. 6. Хабермас Ю. Политические работы / Юрген Хабермас ; [сост. А. В. Денежкина ; пер. с нем. Б. М. Скуратова]. — М. : Праксис, 2005. — 361 с. 7. Цицерон О государстве / Цицерон // Диалоги. — М. : Научно- издательский центр «Ладомир»; Наука, 1994. — С. 8-88.			
<p>Тема 4. Базові характеристики української політичної думки.</p> <p>План</p> <p>1. Особливості зародження політичної думки на українських землях.</p> <p>2. Політична система Київської Русі та Галицько-Волинського князівства</p> <p>3. Політичні ідеї 14-18 ст.</p> <p>4. М. Драгоманов — основоположник української політичної науки.</p> <p>5. Основні ідейно-політичні напрямки:</p> <p>А) Демократичне народництво;</p> <p>Б) Національно-державницький напрямок;</p> <p>В) Націоналізм;</p> <p>Г) Український консерватизм.</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Баган О. Націоналізм і націоналістичний рух. Історія та ідеї. — Дрогобич, 1994.</p> <p>2. Бандера С. Перспективи української революції. — Мюнхен, 1978.</p> <p>3. Винниченко В. Відродження нації. В 3-х тт. — К., 1990. — Т. I.</p> <p>4. Гелей С. Д. Українська консервативна політологічна думка першої половини ХХ ст. — Львів. — 1998.</p> <p>5. Грушевський М. Звичайна схема «руської» історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства // Вивід прав України. — Львів, 1992.</p> <p>6. Донцов Д. Націоналізм. Дрогобич, 1992.</p> <p>7. Драгоманов М. П. Пропавший час. Українці під московським царством (1654-1876). // Драгоманов М. П. Вибране. — К., 1991.</p> <p>8. Кармазіна М. С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець ХІХ-початок ХХ століття). — К., 1998.</p> <p>9. Кухта Б. Л. З історії української політичної думки. — К., 1994.</p> <p>10. Левенець Ю. Теоретико-методологічні</p>	<p>Підготовка конспекту лекційного заняття, 2 год.</p> <p>Опрацювати праці М. Драгоманова: “Передне слово до “Громади””, “Шевченко, українофіли і соціалізм”, “Чудацькі думки про українську національну справу”.</p>	(індивідуальне заняття-5 балів на семінарському занятті)	Кінець вересня 2020 р.

		<p>засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX — початок XX століття). — К., 2001.</p> <p>11. Липинський В. Листи до братів-хліборобів: Про ідею і організацію українського монархізму // Філософська і соціологічна думка. -1991. -№10.</p> <p>12. Українська соціально-політична думка в XX ст.: документи і матеріали / порядн. Т.Гунчак, Р.Соляник. - К., 1993.</p>			
<p>Тема 5. Влада. Політична влада. План</p> <p>1.Природа влади. Підходи до визначення поняття влади.</p> <p>2.Політична влада, механізми її реалізації. 3. Типи легітимності за М. Вебером і Д. Істоном.</p> <p>4.Підходи до визначення поняття влади, їх специфіка. 5.Суб'єкт — об'єкт у владних взаємовідносинах, критерії диференціації владних взаємовідносин від інших типів суспільних відносин.</p> <p>6.Види влади, поняття політична влада її специфіка і механізми реалізації.</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1.Вебер М. Покликання до політики / М. Вебер. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. - К.: Основи, 1998. - С. 11-46.</p> <p>2. Мартинюк Р.С. Реалізація принципу поділу влади в сучасній Україні: політико- правовий аналіз. - Острого: Видавництво Національного ун-ту "Острозька академія", 2007. - 352с.</p> <p>3. Прикладна політологія : навч. посіб. / За ред. В. П. Горбатенка. — К. : ВЦ «Академія», 2008. — 472 с.</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 2 год.;</p> <p>Підготовка індивідуального завдання</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі), реферат(вибір теми за бажанням кількох студентами — 20 балів за індивідуальне завдання).</p>	<p>Початок жовтня 2020 р.</p>

<p>Тема 6. Політична система суспільства. План. 1. Поняття система, суть системного підходу. Політична система, моделі політичних систем. 2. Теорії політичних систем Д. Істон, Г. Алмонд, Т. Мадрон. 3. Особливості політичної системи, її структура. Компоненти політичної системи. 4. Зміст основних функцій політичної системи. Розвиток політичних систем і їх взаємодія з іншими підсистемами суспільства. 5. Політична система України на сучасному етапі.</p>	лекція, 2 год.	1. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібник. - К.: Знання, 2006. - С. 129-184. 2. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку. - К.: Парламентське вид-во, 2002. - 326 с. 3. Рябов С.П. Політологічна теорія держави. - К.: Тандем, 1996. - 239 с. 4. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія / Пер.з 2-го англ. видання. - К.: Артек, 2001. - 224 с. 5. Шаповал В.М. Державний лад країн світу: Довідник. - К.: Український центр правничих студій, 1999. - 318 с.	Підготовка конспекту лекційного заняття, 2 год. Опрацювати моделі політичної системи Д. Істона	(індивідуальне завдання-5 балів на семінарському занятті)	Жовтень 2020 р.
<p>Тема 7. Держава - основний інститут політичної системи. План. 1. Місце, значення і роль політичного інституту в сучасних політичних системах. 2. Підходи до розуміння місця і ролі держави, її походження в історії політичних вчень. 3. Поняття держава, характеристики державної</p>	лекція, 2 год.	1. Бойко О.Д., Горбатенко В.П., Денисюк С.Г., Зеленько Г.І. та ін. Прикладна політологія: навч. посіб. / В.П. Горбатенко (ред.). - К.: Академія, 2008. - С. 31-64. 2. Бокало Н., Трохимчук С. Проблеми і перспективи демократизації в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі країн Вишеградської групи). - Л.: Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 2000. - 68 с. 3. Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії: Монографія	Підготовка конспекту лекційного заняття, 2 год. Опрацювати типи політичних режимів.	(індивідуальне завдання-5 балів на семінарському занятті)	Жовтень 2020 р.

<p>організацій, функції держави, її відмінність від інших інституційних утворень.</p> <p>4.Форми державного врядування: республіка (президентська, парламентська, змішана), монархія (конституційна, абсолютистська)</p> <p>5.Види державно-територіального устрою: унітарні, імперії, федерації, конфедерації.</p> <p>6.Поняття політичний режим, його типологізація. 7.Питання трансформації тоталітарних і авторитарних режимів у демократичні.</p>		<p>/ Кресіна І.О., Скрипнюк О.В., Коваленко А.А., Перегуда Є.В. - К.: Логос, 2007. - 316 с.</p>			
<p>Тема 8. Політичні партії, громадсько-політичні рухи.</p> <p>План</p> <p>1. Історія виникнення політичних партій, генетична модель походження політичних партій за М. Дюверже.</p> <p>2.Політична партія у сучасному розумінні, її місце і роль у політичній системі.</p> <p>3.Політичні рухи, стадії</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Дюверже М. Политические партии: [пер. с фр.] / М. Дюверже. - М.: Академ. проект, 2000. - 558 с.</p> <p>3.Кормич Л. І. Громадські об'єднання та політичні партії сучасної України / Л. І. Кормич, Д. С. Шелест. - К.: АВРІО, 2004. - 262 с.</p> <p>4.Політичні партії в Україні: інформ.-довід. вид. / редкол.: М. М. Рябець та ін. - К.: Центр. виборча комісія, 2001. - С. 11, 15.</p> <p>5.Поліщук І. О. Політичні партії як суб'єкти виборчого процесу / І. О. Поліщук // Політ. менедж. - 2005. - № 6. - С. 42-49.</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 2 год.;</p> <p>Підготовка індивідуального завдання</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі), реферат(вибір теми за бажанням кількома студентами – 20 балів за індивідуальне завдання).</p>	<p>Кінець жовтня 2020 р.</p>

<p>розвитку політичних рухів за Є. Вятром.</p> <p>4.Типи рухів. Умови трансформації політичних рухів у політичні партії.</p> <p>5.Партійні системи, їх типологізація.</p> <p>6.Альтернативні і не альтернативні партійні системи.</p>		<p>6. Поліщук І. О. Інститут політичних партій: історія і сучасність / І. О. Поліщук // Персонал. - 2010. - № 1. - С.10-15.</p> <p>7.Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій і партійних систем: навч. посіб. / Ю. Р. Шведа. - Л.: Тріада плюс, 2004. - 528 с.</p> <p>8. Sartori G. Parties and Party Systems. A Framework for Analysis / G. Sartori. - New York: Cambridge University Press, 1976. - 257 р.</p>			
<p>Тема 9. Вибори та виборчі системи.</p> <p>План</p> <p>1. Вибори. Виборчі технології, типи виборів.</p> <p>2.Виборчі системи.</p> <p>3.Типи виборчих систем, їх вплив на формування партійної системи.</p> <p>4.Мажоритарна і плюральна виборчі системи.</p> <p>5.Риси та різновиди пропорційних виборчих систем.</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Бебик В. М. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг: навч.-метод. посіб. / В. Бебик. - К.: МАУП. - 2001. - 216 с.</p> <p>2. Закон України про вибори народних депутатів України від 17.11.2011 № 4061-VI. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17. — Назва з екрана.</p> <p>3.Кочубей Л. О. Виборчі технології: політичний аналіз (на прикладі виборів до парламенту сучасної України): моногр. / Л. О. Кочубей. - К.: Юрид. думка, 2006. - 280 с.</p> <p>5.Поліщук І. О. Маніпуляційні технології у президентській виборчій кампанії 2009-2010 в Україні / І. О. Поліщук // Гілея: зб. наук. пр. - 2010. - Вип. 31. - С. 410-417.</p> <p>6. Поліщук І. О. Поняття "виборчі технології": основні концептуальні підходи / І. О. Поліщук, О. М. Моторнюк // Вісн. Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого. - Сер.: філос., фі- лос. права, політол., соціол. - 2010. - № 7. - С. 189-200.</p> <p>15.Поліщук І. О. Еволюція культури</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 2 год.;</p> <p>Підготовка індивідуального завдання</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі), реферат(вибір теми за бажанням кількома студентами – 20 балів за індивідуальне завдання).</p>	<p>Початок листопада 2020 р.</p>

		політичних виборів в Україні: моногр. / І. О. Поліщук. - Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. - 352 с.			
<p>Тема 10. Політична еліта та лідерство</p> <p>План</p> <p>1. Питання еліти в історії політичної думки: античність, середньовіччя, новий час.</p> <p>2. Теорії еліт в період 19-20 ст. : В. Паретто, Г. Моска, Г. Лассуел, Л. Боден, Х. Ортега-і-Гассет.</p> <p>3. Підходи до визначення поняття еліти в сучасній науці. Політична еліта: в широку і вузькому значенні.</p> <p>4. Механізми формування еліт, політичних еліт. Місце і роль опозиції і в системі влади.</p> <p>5. Функції політичної еліти.</p> <p>6. Специфіка формування політичної еліти в тоталітарному, авторитарному і демократичному режимах.</p> <p>7. Питання формування</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Герасіна Л. М. Ренесанс парадигми елітизму в соці- ополітичних дослідженнях к. XX ст. / Л. М. Герасіна // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: зб. наук. пр. - Х.: Видав. центр ХНУ ім. В. Каразіна, 2000. - С.75-79.</p> <p>3. Герасіна Л. М. Проблеми дисперсії публічної політичної влади за умов конкуренції еліт / Л. М. Герасіна, О. В. Фролова: матеріали міжнар. наук.-теор. конф. "Влада та суспільство під впливом закону «циркуляції еліт»": ХХІІІ Харк. політолог. читання. - Х.: НЮАУ, НДІ ДБМС, 2010. - С. 14-16.</p> <p>4. Гладуняк І. В. Феномен політичного лідерства у процесі функціонування механізму політичного управління / І. В. Гладуняк // Держава і право: юрид. і політ. науки. - К.: Ін-т держави і права НАН України, 2007. - Вип. 37. - С. 636-643.</p> <p>5. Макаренко Л. П. Психологічні засади політичного лідерства / Л. П. Макаренко // Політол. вісн.: зб. наук. пр. - К.: ІНТАС, 2009. - Вип. 42. - С. 125-136.</p> <p>8. Траверсе О. О. Інституційні зміни та лідерство в українській політиці початку демократичних змін / О. О. Траверсе // Віче.</p>	<p>Підготовка конспекту лекційного заняття, 2 год.</p> <p>Проаналізувати теорії політичних еліт Г. Моски та В. Парето.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p> <p>10 б. (усім студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p>	Листопад 2020 р.

політичної еліти в Україні.		- 2007. - № 18 (спецвипуск). - С. 25-27.			
<p>Тема 11. Політична свідомість і політична культура. Політичний конфлікт</p> <p>План</p> <p>1. Місце та роль політичної свідомості у владних відносинах.</p> <p>2. Структура політичної свідомості: її рівні і види.</p> <p>3. Поняття структура політичної культури.</p> <p>4. Типологія політичних культур.</p> <p>5. Проблеми формування української політичної культури.</p> <p>6. Визначення конфлікту та його психологічний зміст.</p> <p>7. Функції конфліктів. Позитивна та негативна сторона конфліктів.</p> <p>8. Класифікації конфліктів.</p> <p>9. Основні фази та етапи виникнення і розвитку конфліктів</p>	семінарське заняття, 4 год.	<p>1. Алмонд Г., Верба С. Гражданская культура и стабильность демократии // Политические исследования. – 1992. - № 4.</p> <p>3. Бебик В. Наша політична культура // Політологічні читання. – 1992. - № 3.</p> <p>4. Буцєвицький В. Проблеми політичної культури в Україні в процесі державотворення // Нова політика. – 1999. - № 1.</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 2 год.;</p> <p>Підготовка індивідуального завдання</p>	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі), реферат(вибір теми за бажанням кількох студентами – 20 балів за індивідуальне завдання).	Листопад 2020 р.

<p>Тема 12. Політичні ідеології. План 1. Сутність поняття ідеологія. 2. Лібералізм. Неолібералізм 3. Консерватизм. Неоконсерватизм. 4. Націоналізм. 5. Соціалізм. Комунізм. Націонал-соціалізм 6. Новітні західні соціально-політичні ідеї: а) концепції інформаційного суспільства; б) фемінізм. 7. Сучасні соціально-політичні доктрини католицизму, православ'я та ісламу.</p>	лекція, 2 год	<ol style="list-style-type: none"> 1. Донцов Д. Націоналізм. Дрогобич, 1992. 2. Метельова Т. Лібералізм чи націонал-демократизм? // Побудова держави. – 1995. - №12. 2. Томенко М. Штрихи до історії ліберальної ідеї в Україні // Політична думка. – 1997. - №7. 3. Сирота Н. М. Современные политические идеологии. – Спб., 1995. 	<p>Підготовка конспекту лекційного заняття, 2 год. Проаналізувати ідеологію клерикалізму</p>		Кінець листопада 2020 р.
<p>Тема 13. Політичний процес. План 1. Сутність політичного процесу. 2. Стадії політичного процесу. 3. Типологія політичного процесу. 4. Політична діяльність і політична поведінка. 5. Основні види політичних процесів</p>	семінарське заняття, 2 год	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. - К., 2001. - С. 153-158. 2. Горбатенко В. Стратегія модернізації суспільства. Україна і світ на зламі тисячоліть. - К., 1999. 3. Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси (етнополітологічний аналіз). - К., 1998. 4. Основи політології: Навч. посібник / Кер. авт. кол. Ф.М. Кирилюк. - К., 1995. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції 	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 2 год.;</p>	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	Початок грудня 2020 р.

		розвиток / Редкол. Ф.М. Рудич (голова) та ін. - К, 1998. - Розд. 3. 5. Політичний процес // Політологічна енциклопедія : навч. посібник : у 9 т. / А. О. Карасевич, Л. С. Шачковська. — Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. — Т. 5 : О, П. — С. 434-438. — 710 с.			
Тема 14. Політика та релігія. План 1.Релігійна та політична свідомість: специфіка і механізм взаємовпливу. 2.Політичність релігійних інтересів. 3.Релігія та держава. 4.Релігійні інститути і політична система. 5.Релігія та демократія. 6.Релігійні держави в сучасному світі. 7.Ідейно-політичні доктрини світових релігій. 8.Соціальна доктрина християнства. 9. Соціальний ідеал ісламу	семінарське заняття, 2 год	1.Воннер К. Релігія як політика / К. Воннер // Народна творчість та етнологія. - 2014. - № 6. - С. 70-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NTE_2014_6_11 2. Булига І. І. Релігія і політика: практика взаємодії у сучасній Україні / І. І. Булига // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка . - 2012. - Вип. 66. - С. 3-6. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2012_66_3 3. Буга Є. Державна політика України у сфері релігійно-церковного життя сучасного українського суспільства / Є. Буга // Релігія та соціум. - 2013. - № 3-4. - С. 349-353. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2013_3-4_52 4.Ломака І. І. Релігія як інститут модернізації суспільства: аналіз політичних теорій / І. І. Ломака // Прикарпатський вісник НТШ. Думка. - 2013. - № 3. - С. 99-109. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvntsh_2013_3_11 6. Стеблина П. Суспільні чинники взаємодії релігії і політики: сутність та форми прояву / П. Стеблина // Релігія та соціум. - 2010. - № 2. - С. 68-74. - Режим доступу:	Підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, 2 год.; Підготовка індивідуального завдання	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі), реферат(вибір теми за бажанням кількома студентами – 20 балів за індивідуальне завдання).	Середина грудня 2020 р.

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу

Вибірковий курс “Політологія” завершується заліком.
Впродовж семестру передбачено 4 форми контролю за навчанням студентів: 1) поточний контроль; 2) контрольна робота; 3) написання реферативної роботи; 4) тест. Завершується курс заліком.

Максимальна кількість балів, яку можуть одержати студенти під час виконання різних видів робіт становить:

Поточний контроль	Тест	Контрольна робота	Реферативна робота	
30 балів	10 балів	40 балів	20 балів	100 балів

Поточний контроль знань

Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Самостійна робота студента на лекції повинна полягати в тому, що, стежачи за логікою їх викладу, він вчиться усвідомлювати основні положення науки, яку вивчає, самостійно виділяти і засвоювати головне.

Значне місце в самостійній роботі студента повинні займати підготовка і активна участь в проведенні семінарських занять. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за роботу на семінарських заняттях становить 30 балів. Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. Робота кожного студента на семінарських заняттях може бути оцінена від 1 до 5 балів.

Контрольна робота

Впродовж роботи над вивченням курсу передбачено проведення 1 контрольної роботи, з яку студент може одержати максимально 20 балів(4 питання – по 10 балів кожне). Написання

контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки при заліку.

Індивідуальна робота студентів

Вивчення курсу здійснюється, крім лекційних та семінарських занять, у таких формах самостійної роботи студентів:

- самостійна робота з політологічною літературою, конспектування першоджерел;
- підготовка реферативних повідомлень згідно тем, які включені до вивчення курсом та їх захист;
- розв'язування тестів;
- складання словника, порівняльних таблиць та схем;

Індивідуальна робота студентів оцінюється максимально 20 балів

Самостійна робота студента має на меті закріпити і поглибити набуті студентом знання і вміння у процесі вивчення дисципліни.

Відповідно до нормативних документів та Положення (п.4.6.) залік виставляється автоматично, якщо у студента денної форми навчання за результатами додавання підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття (максимально 30 балів), балу за контрольну роботу (максимально 40 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 20 балів), балу за тест (максимально 10 балів), було набрано мінімум 50 балів. Відповідно ті з студентів, хто не набрав мінімуму балів зобов'язані здати залік, який оцінюється максимально у 100 балів (п. 5.2.6. Положення). Залікові білети розробляються та затверджуються у встановленому порядку і включають завдання з встановленими максимальними за них балами (у сумі 100 балів). Підсумковий контроль – залік (грудень 2020 р.):

Вимоги до письмової роботи

Індивідуальні завдання

Крім теоретичних знань студент повинен вміти застосовувати отримані знання у наукових дослідженнях фундаментального та прикладного характеру з використанням сучасних інформаційних технологій.

Загальні вимоги:

- чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;

	<ul style="list-style-type: none"> • стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення; • конкретність викладення результатів дослідження; • обґрунтованість рекомендацій та пропозицій. <p>У рефераті повинні бути відображеними:</p> <ul style="list-style-type: none"> • актуальність тематики та відповідність до сучасного стану науки, техніки і питань виробництва; • обґрунтування вибраного напрямлення досліджень, методів розв'язку задачі та їх порівняльні оцінки; • аналіз та узагальнення існуючих результатів; • розробка загальної методики проведення досліджень; • характер і зміст виконаних теоретичних досліджень та розрахунків, методи досліджень; • обґрунтування необхідності проведення експериментальних досліджень, принцип дії розроблених програм, характеристики цих програм, оцінка похибок розрахунків, отримані експериментальні дані; • оцінка повноти розв'язку поставленої задачі; • оцінка достовірності отриманих результатів, їх порівняння з аналогічними результатами; • наукова та практична цінність виконаної роботи.
Семінарські заняття	<p>Тема 1. Генеза світової політичної думки. (4 год.)</p> <p>Тема 2. Влада. Політична влада. (2 год.)</p> <p>Тема 3. Політичні партії, громадсько-політичні рухи. (2 год.)</p> <p>Тема 4. Вибори та виборчі системи. (2 год.)</p> <p>Тема 5. Політична свідомість і політична культура. Політичний конфлікт (4 год.)</p> <p>Тема 6. Політичний процес. (2 год.)</p> <p>Тема 7. Політика та релігія (2 год.)</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Належне виконання:</p> <p>1) змісту питань планів семінарських занять (лютий – початок червня 2020 р.). Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 20 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки).</p> <p>2) складання тестів, написання контрольної роботи та виконання індивідуальної роботи протягом березня – початку червня 2020 р.</p>

Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю заліку на початку червня 2020 р. за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів.

7. Політика курсу

Політика курсу «Політологія» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 14.00 год. – 15.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобросовісності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція (Основний Закон) України. — К., 1996.
2. Закон України про вибори народних депутатів України від 17.11.2011 № 4061-VI. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>. — Назва з екрана.
3. Дробінка І. Г. Політологія : навч. посіб. / І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 292 с.
6. Погорілий Д. Є. Політологія: 100 питань — 100 відповідей : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Погорілий Д. Є. — К. : ІНКОС, 2008. — 232 с.
7. Політологія: історія та методологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Ф.М.Кирилюка. - К.: Здоров'я, 2000. - С.290-309.
8. Політологія : підручник / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка ; видання 3-є, перероблене, доповнене. — К. : Академія, 2010. — 568 с.
9. Політологія : навч. посібник / за ред. М. П. Гетьманчук. — К. : Знання, 2011. — 415 с.
10. Політологічний енциклопедичний словник / Упор. В. П. Горбатенко ; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К. : Генеза, 2004. — 736 с.
11. Політична енциклопедія / ред. кол. Ю. Левенець і Ю. Шаповал. — К. : Парламентське вид-во, 2011. — 808 с.
12. Політологія для вчителя : навч. посібн. для студентів пед. ВНЗ / за заг. ред. К. О. Ващенко, В. О. Корнієнка. — К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. — 406 с.
13. Прикладна політологія : навч. посіб. / За ред. В. П. Горбатенка. — К. : ВЦ «Академія», 2008. — 472 с.
14. Рудич Ф. М. Політологія : підручник / Рудич Ф. М. — К. : Либідь, 2009. — 480 с.
15. Рутар С. Політологія : навч. посіб. для студентів денної та заочної форм навчання / Рутар С., Прокіп А., Кендус О. — Львів : ЛКА, 2010. — 152 с.
16. Шляхтун П. П. Політологія: теорія та історія політичної науки / П. П. Шляхтун. — К. : Центр уч. літ-ри, 2010. — 500 с.

Додаткова:

1. Августин Блаженний. О граде Божиим / Августин Блаженний. - Мн. : Харвест; М. : АСТ, 2000. - 1296 с.
2. Аристотель. Политика / Аристотель // Сочинения : В 4 т. Т. 4. — М. : Мысль, 1983. — С. 376-644.
3. Багатопартійна Українська держава на початку ХХ ст. Програмні документи перших українських політичних партій. — К., 1992.

4. Бандера С. Перспективи української революції. – Мюнхен, 1978.
5. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: навч. посіб. / А. О. Білоус. - К.: АМУПП, 2000. - 200 с.
6. Вивід прав України. Збірник документів і матеріалів. — Львів, 1991.
7. Гелей С.Д. Консервативна течія в політичній думці України ХІХ ст. - Львів. – 1996.
8. Гелей С.Д. Українська консервативна політологічна думка першої половини ХХ ст.- Львів. – 1998.
9. Гоббс Т. Левиафан, або Матерія, форма і влада держави церковного і цивільного / Т. Гоббс // Избранные произведения. В 2 т. — М. : Мысль, 1964. — Т. 2. — 731 с.
10. Горлач М. І. Політологія : наука про політику / М. І. Горлач, ВГ. Кремень. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 840 с.
11. Донцов Д. Націоналізм. Дрогобич, 1992.
12. Драгоманов М.П. Пропащий час. Українці під московським царством (1654-1876). // Драгоманов М.П. Вибране. — К., 1991.
13. Драгоманов М.П. Чудацькі думки про українську національну справу // Драгоманов М.П. Вибране. — К., 1991.
14. Дюверже М. Политические партии: [пер. с фр.] / М. Дюверже. - М.: Академ. проект, 2000. - 558 с.
15. Кармазіна М.С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець ХІХ-початок ХХ століття). — К., 1998.
16. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі Опору 1960-1980 років. – К., 1995.
17. Кочубей Л. О. Виборчі технології: політичний аналіз (на прикладі виборів до парламенту сучасної України): моногр. / Л. О. Кочубей. - К.: Юрид. думка, 2006. - 280 с.
18. Кошелюк М. Е. Технологии политических выборов / М. Е. Кошелюк. - 2-е изд., перераб. и доп. - СПб.: Питер, 2004. - 239 с.
19. Кравченко Ю., Чечель В. Легітимність політичної влади й можливість її досягнення // Політологічні читання. - 1993. - №2.
20. Кухта Б.Л. З історії української політичної думки. – К., 1994.
21. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ — початок ХХ століття). — К., 2001.
22. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців: 1848-1918: В 2 ч. -Львів, 1926-1927.
23. Липинський В. Листи до братів-хліборобів: Про ідею і організацію українського монархізму // Філософська і соціологічна думка. -1991.-№10.
24. Макаренко Л. П. Психологічні засади політичного лідерства / Л. П. Макаренко // Політол. вісн.: зб. наук. пр. - К.: ІНТАС, 2009. - Вип. 42. - С. 125-136.
25. Макиавеллі Н. Рассуждения о первой декаде Тита Ливия /Н.Макиавелли // Избранные сочинения. — М. : Художественная литература, 1982. — С. 359-452.
26. Мартинюк Р.С. Реалізація принципу поділу влади в сучасній Україні: політико- правовий аналіз. - Острого: Видавництво Національного ун-ту "Острозька академія", 2007. - 352с.
27. Михельс Р. Демократическая аристократия и аристократическая демократия//Социс. - 2000. - №1.Монтескье Ш. Л. О духе законов / Монтескье Ш. Л. — М. : Мысль, 1999. — 672 с.
28. Морарь М. В. Сучасна українська політична думка про лідерство (політологічний аспект) / М. В. Морарь // Удосконалення навч.-вихов. процесу в вищ. навч. закл. / відп. за вип. О. В. Бойко. - Мелітополь, 2009. - Вип. 13. - С. 215-218.

Інформаційні ресурси:

1. Фонд "Политика" - <http://www.polity.ru/>
2. Институт Ближнего Востока - <http://www.iimes.ru/>
3. Институт современного развития - <http://www.riocenter.ru>
4. Институт стратегических оценок и анализа - <http://www.isoa.ru>
5. Центр Европейской безопасности - <http://www.europeansecurity.ru>
6. Центр политических исследований России (ПИР-Центр) - <http://www.pircenter.org/>
7. Журнал "Международные процессы" - <http://www.intertrends.ru>
8. Журнал "Эксперт" - <http://www.expert.ru/>
9. Журнал "Foreign Policy in Focus" - <http://www.fpif.org/>
10. Журнал "Global Issues" - <http://www.globalissues.org/>
11. Журнал "Foreign Affairs" - <http://www.foreignaffairs.org/>
12. Журнал "Foreign Policy" - <http://www.foreignpolicy.com>
13. «Діалог.УА» - інформаційний ресурс, що орієнтований на суспільний діалог з проблем стратегії розвитку України, стимулюванні дискусій, які б допомогли віднайти шляхи до встановлення соціально-політичного консенсусу щодо образу майбутнього країни, її місця та місії у світі.
<http://dialogs.org.ua/ua/>

Викладач

Міщук М.Б.